

Bruselj, 23. junij 2022
(OR. en)

10649/22

POLCOM 68
WTO 126
SERVICES 8
FDI 9
COMER 81
ENV 664
SOC 402
COMPET 543
DEVGEN 131
RELEX 883

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	23. junij 2022
Prejemnik:	Generalni sekretariat Sveta
Št. dok. Kom.:	COM(2022) 409 final
Zadeva:	SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ Moč trgovinskih partnerstev: skupaj za zeleno in pravično gospodarsko rast

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2022) 409 final.

Priloga: COM(2022) 409 final

Bruselj, 22.6.2022
COM(2022) 409 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Moč trgovinskih partnerstev: skupaj za zeleno in pravično gospodarsko rast

2. UVOD

EU je odločno zavezana spodbujanju trajnostnosti s svojimi trgovinskimi sporazumi, da bi gospodarsko rast spremljalo varstvo človekovih pravic, dostojnega dela, podnebja in okolja ter da bi se obenem v celoti spoštovale vrednote in prioritete Unije. V sedanjih geopolitičnih razmerah, ki jih zaznamuje povečana nestabilnost, mora EU kot zanesljiva partnerica okrepiti sodelovanje s tretjimi državami. Trgovinska politika EU je trden okvir za sodelovanje s trgovinskimi partnerji pri vprašanih trajnostnosti, povezanih s trgovino. Ta pristop temelji na mednarodnih delovnih in okoljskih pravilih ter strukturiranih in preglednih postopkih, v katere je vključena civilna družba.

To sporočilo opisuje, kako lahko trgovinski sporazumi še bolj prispevajo k trajnostnemu razvoju. Vsi sodobni trgovinski sporazumi EU že vključujejo poglavja o trgovini in trajnostnem razvoju. Akcijski načrt v 15 točkah od leta 2018 usmerja njihovo okrepljeno izvajanje in izvrševanje¹. Komisija je junija 2021 začela **poglobljeni pregled**, da bi **okrepila zmožnost celotnih trgovinskih sporazumov** (in ne le njihovih poglavij o trgovini in trajnostnem razvoju) **za podpiranje trajnostne trgovine v sodelovanju s trgovinskimi partnerji in v ubranosti z drugimi ustreznimi instrumenti politike EU, vključno z evropskim zelenim dogovorom**²³.

Komisija je v okviru pregleda naročila **neodvisno primerjalno študijo** praks na področju trgovine in trajnostnega razvoja v trgovinskih sporazumih tretjih držav, v kateri je bilo potrjeno, da je EU ena od pionirk in ključnih vodilnih akterk pri spodbujanju trajnostnosti prek svojih trgovinskih sporazumov⁴. Da bi zbrala prispevke čim širšega kroga državljanek in državljanov ter deležnikov, je Komisija izvedla tudi **odprto javno posvetovanje**, v okviru katerega so bili zbrani številni prispevki podjetij in sindikatov, pa tudi skupin za varstvo okolja, skupin za varstvo človekovih pravic ter socialnih partnerjev⁵. To je spremljala obširna izmenjava mnenj z državami članicami, Evropskim parlamentom in Evropskim ekonomsko-socialnim odborom.

Komisija je na podlagi prispevkov in priporočil, prejetih med postopkom pregleda trgovine in trajnostnega razvoja, opredelila sklop **prednostnih nalog politike in ključnih glavnih ukrepov**, ki bodo s strožjimi pravili o izvrševanju dodatno povečali učinkovitost sedanjega pristopa k trgovini in trajnostnemu razvoju, ki temelji na sodelovanju ter mednarodnem

¹ Delovni dokument služb Evropske komisije z naslovom „Feedback and way forward on improving the implementation and enforcement of Trade and Sustainable Development chapters in EU Free Trade Agreements“ (Povratne informacije in nadaljnja pot pri izboljšanju izvajanja in izvrševanja poglavij o trgovini in trajnostnem razvoju v sporazumih EU o prosti trgovini). Akcijski načrt v 15 točkah vključuje ukrepe za učinkovitejše izvajanje poglavij o trgovini in trajnostnem razvoju ter izboljšanje njihovega izvrševanja v štirih poglavjih: (i) sodelovanje; (ii) omogočanje civilni družbi, vključno s socialnimi partnerji, da prevzame večjo vlogo pri izvajanju; (iii) doseganje rezultatov ter (iv) preglednost in komuniciranje. Na voljo na: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/february/tradoc_156618.pdf.

² COM(2019) 640, na voljo na: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0015.02/DOC_1&format=PDF.

³ Glej https://policy.trade.ec.europa.eu/development-and-sustainability/sustainable-development/sustainable-development-eu-trade-agreements_en.

⁴ Velut, J. in drugi: „Comparative Analysis of Trade and Sustainable Development Provisions in Free Trade Agreements“ (Primerjalna analiza določb o trgovini in trajnostnem razvoju v sporazumih o prosti trgovini), LSE Consulting, London, 2022, na voljo na: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2022/february/tradoc_160043.pdf.

⁵ Glej: https://policy.trade.ec.europa.eu/consultations/open-public-consultation-trade-and-sustainable-development-tsd-review_en.

okviru in standardih. Novi pristop, opisan v nadaljevanju, vključuje celovito fazo skladnosti in uporabo trgovinskih sankcij v specifičnih in natančno opredeljenih primerih.

3. KAKO TRGOVINSKI SPORAZUMI EU PRISPEVAJO K AGENDI ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ

Trgovinski sporazumi so pomembno gonilo trajnostne rasti v EU in partnerskih državah. Aktivna trgovinska agenda je ključnega pomena za gospodarsko blaginjo in konkurenčnost Evrope. Trgovinski sporazumi pomagajo ustvarjati delovna mesta, širiti trge ter spodbujati gospodarsko rast in inovacije⁶. Z odpravo ovir za dostop na trg tudi znižujejo stroške in lajšajo uvajanje in uporabo podnebju prijaznih tehnologij ter povezanega blaga in storitev, ki prispevajo k zmanjševanju ravni emisij toplogrednih plinov po vsem svetu in prilagajanju podnebnim spremembam. Trgovinski sporazumi poleg tega pomagajo zagotoviti oskrbo s potrebnimi surovinami, vključno s tistimi, ki se uporabljajo v nizkoogljičnih tehnologijah. Hkrati lahko tudi svetovna trgovina vpliva na podnebje, biotsko raznovrstnost in delovne pogoje. Da bi zagotovili, da ima odprta trgovina pozitivne učinke, morata liberalizacijo trgovine spremljati spodbujanje mednarodnih delovnih standardov ter odločno ukrepanje na področju podnebja in okolja. Trgovinski sporazumi kot instrumenti privilegiranega partnerstva zagotavljajo platformo za dialog o politikah in sodelovanje s partnerskimi državami na področju trajnosti. To je ključnega pomena, saj lahko svetovne izzive rešujemo le s skupnimi prizadevanji na svetovni ravni.

S pregledom trgovinske politike je podpora zelenemu in pravičnemu prehodu postala eden od stebrov trgovinske politike EU, poleg odprtosti in odločnosti⁷. To je v skladu z **evropskim zelenim dogovorom** in **sporočilom o dostojnem delu po vsem svetu**⁸, ki trajnostni razvoj postavljata v središče oblikovanja politik in ukrepanja EU. Prednostne naloge in cilji trajnostnega razvoja so bili vključeni v vse politike EU v skladu z **Agendo 2030 Združenih narodov** in njenimi **17 cilji trajnostnega razvoja**, **Pariškim sporazumom o podnebnih spremembah** ter drugimi **večstranskimi sporazumi o varstvu okolja in delovnih standardih**. Ti večstranski sporazumi in konvencije so postali svetovni okvir za mednarodno sodelovanje in ukrepe na področju trajnostnega razvoja ter služijo kot vodilo za zaveze glede trajnostnega razvoja tudi v trgovinskih sporazumih EU.

Pristop EU k trgovini in trajnostnemu razvoju, temelječ na vrednotah, si prizadeva za širše **zaveze partnerskih držav od tistih, ki jih vključujejo trgovinski sporazumi drugih mednarodnih akterjev**. Poglavja o trgovini in trajnostnem razvoju v trgovinskih sporazumih EU zlasti zahtevajo **učinkovito izvajanje** konvencij Mednarodne organizacije dela (MOD) in večstranskih okoljskih sporazumov, ki jih je ratificirala posamezna pogodbenica, kot sta Pariški sporazum o podnebnih spremembah in Konvencija o biološki raznovrstnosti.

Poglavja o trgovini in trajnostnem razvoju v trgovinskih sporazumih EU prav tako zahtevajo **spoštovanje temeljnih načel MOD**, kot so določena v Deklaraciji MOD o temeljnih načelih

⁶ Izvoz EU podpira 38 milijonov delovnih mest (dve tretjini več kot leta 2000), pomen trgovine pri ustvarjanju blaginje za državljane in državljanke EU pa se bo v prihodnosti še povečal, saj se pričakuje, da bo 86 % svetovne rasti do leta 2026 ustvarjene zunaj EU.

⁷ COM(2021) 66, na voljo na: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:5bf4e9d0-71d2-11eb-9ac9-01aa75ed71a1.0020.02/DOC_1&format=PDF.

⁸ COM(2022) 66, na voljo na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/ip_22_1187.

in pravicah pri delu iz leta 1998⁹. V zvezi s tem Komisija pozdravlja delo MOD in njenih članic za krepitev in razširitev teh temeljnih načel, nazadnje z odločitvijo o vključitvi varnosti in zdravja pri delu, ter meni, da bi morala poglavja o trgovini in trajnostnem razvoju ustrezno odražati tak razvoj.

Poglavja o trgovini in trajnostnem razvoju poleg tega **spodbujajo ratifikacijo neratificiranih temeljnih konvencij MOD** ter vsebujejo **širok nabor zavez in določb o sodelovanju** na področju vprašanj, kot so pravice delavcev, socialni dialog, dostojni delovni pogoji, vključno z inšpekcijo dela, trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri, gozdarstvo, ribištvo, akvakultura in upravljanje oceanov ter spodbujanje odgovornega ravnanja podjetij¹⁰. Trgovinski sporazumi EU zdaj spodbujajo tudi sodelovanje pri prehodu na krožno in z viri gospodarno gospodarstvo ali dobavne verige brez krčenja gozdov ter mednarodno okoljsko upravljanje. Nedavni trgovinski sporazumi EU vsebujejo tudi določbe o ustreznih konvencijah ZN in MOD, ki podpirajo **ekonomsko opolnomočenje žensk in enakost spolov**, vključno s spodbujanjem sodelovanja v mednarodnih forumih za uresničevanje teh ciljev, na primer v STO.

Skupno delovanje z drugimi orodji politike

Trgovinski sporazumi EU niso samostojni instrumenti za spodbujanje in krepitev agende Unije za trajnostni razvoj s tretjimi državami. Zaveze o trgovini in trajnostnem razvoju, ki jih ti sporazumi vsebujejo, delujejo skupaj s **širšim sklopom instrumentov politike, večstranskih prizadevanj in orodij za razvojno sodelovanje** v okviru vseobsegajočega pristopa. Skupaj z avtonomnimi instrumenti EU nam pomagajo čim bolj izkoristiti pozitivne učinke trgovine na trajnostni razvoj in, nasprotno, zagotoviti, da se negativni učinki omejijo.

Pričakuje se, da bo imela EU do konca sedanjega mandata Komisije **ambiciozen sklop dodatnih avtonomnih instrumentov za podporo trajnostni trgovini**. Komisija je leta 2021 predstavila predlog za vzpostavitev mehanizma za ogljično prilagoditev na mejah, da bi preprečila selitev virov CO₂ in povečala učinkovitost svetovnih podnebnih ukrepov¹¹, ter predlog o proizvodih, ki ne povzročajo krčenja gozdov, da bi okrepila prizadevanja za boj proti krčenju in degradaciji gozdov¹². Istega leta je sprejela tudi strategijo z ambicioznim in celovitim svežnjem ukrepov za izboljšanje tokov denarja v financiranje prehoda na trajnostno gospodarstvo¹³. Na začetku leta 2022 je Komisija predstavila predlog o skrbnem pregledu v podjetjih glede trajnostnosti, ki spodbuja trajnostno in odgovorno ravnanje podjetij vzdolž celotnih svetovnih vrednostnih verig¹⁴. Sprejela je tudi predlog okvira, ki naj bi zagotovil, da

⁹ In sicer: svoboda združevanja in učinkovito priznavanje pravice do kolektivnih pogajanj, odprava vseh oblik prisilnega dela, učinkovita odprava dela otrok in odprava diskriminacije pri zaposlovanju in poklicih. MOD je 10. junija 2022 spremenila deklaracijo iz leta 1998 in na seznam temeljnih načel dodala novo načelo varnosti in zdravja pri delu.

¹⁰ V skladu z ustreznimi mednarodnimi instrumenti, kot so vodilna načela ZN o podjetništvu in človekovih pravicah, smernice OECD za večnacionalna podjetja, tristranska deklaracija MOD o načelih večnacionalnih podjetij in socialne politike ter globalni dogovor ZN.

¹¹ COM(2021) 564, na voljo na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sl/TXT/?uri=CELEX:52021PC0564>.

¹² COM(2021) 706, na voljo na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0706>.

¹³ COM(2021) 390, na voljo na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52021DC0390>.

¹⁴ COM(2022) 71, na voljo na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0071>.

bodo vsi proizvodi, dani na trg Unije, postali okoljsko bolj trajnostni in krožni¹⁵. Kot je bilo napovedano v sporočilu o dostojnem delu po vsem svetu, bo Komisija pozneje tega leta predstavila tudi novo zakonodajno pobudo za učinkovito prepoved dajanja na trg proizvodov, ki so rezultat prisilnega dela¹⁶.

Komisija je v svojem predlogu nove **uredbe EU o splošni shemi preferencialov** povečala prispevek sheme za spodbujanje trajnostnega razvoja, med drugim z vključitvijo vrste mednarodnih instrumentov na področjih človekovih pravic, dobrega upravljanja, dela in varstva okolja. Novi instrumenti vključujejo Pariški sporazum o podnebnih spremembah, Konvencijo ZN proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu in dve novi konvenciji MOD ter zajemajo tudi urejene mednarodne migracije, ki prispevajo k trajnostnemu razvoju. Cilj predloga je tudi zagotoviti, da bo izvoz blaga, ki je rezultat mednarodno prepovedanega dela otrok in prisilnega dela, razlog za morebiten preklic trgovinskih preferencialov¹⁷.

Na **večstranski ravni** je bila EU nedavno ena od **pokroviteljic treh večstranskih pobud STO** o trgovini in okoljski trajnostnosti, onesnaževanju s plastiko in trajnostni trgovini s plastiko ter reformi subvencij za fosilna goriva¹⁸. Na 12. ministrski konferenci STO je imela EU ključno vlogo pri doseganju prvega **večstranskega sporazuma o subvencijah za ribištvo**, ki omejuje škodljive subvencije za ribištvo po vsem svetu in v središču katerega je okoljska trajnostnost. Do naslednje ministrske konference si bo še naprej prizadevala za razširitev pravil o subvencijah¹⁹. EU je prav tako dejavno podpirala uvedbo **podnebne koalicije ministrov za trgovino**, da bi dala dodaten politični zagon oblikovanju pozitivne trgovinske in podnebne agende, zlasti v STO²⁰. V okviru reforme STO namerava spodbujati dialog o medsebojnem vplivu trgovine in dostojnega dela, tudi s sodelovanjem med STO in MOD. EU v **OECD** podpira spremembe sklopa pravil, ki urejajo uradne **izvozne kredite**, da bi spodbudila usklajitev s podnebnimi cilji. Uspešno je dosegla tudi prepoved elektran, ki z nezmanjšano močjo proizvajajo energijo iz premoga²¹.

Vsi ti instrumenti in pobude politike v zvezi s trgovino so del celostnega odziva na svetovna vprašanja trajnostnosti in so neločljivo povezani s trgovinskimi sporazumi.

4. NOVE USMERITVE POLITIKE ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ V TRGOVINSKIH SPORAZUMIH

Pregled trgovine in trajnostnega razvoja je potrdil trdnost modela EU za trgovino in trajnostni razvoj, vendar je opredelil tudi možnosti za izboljšave na področju **šestih prednostnih nalog politike**, ki jih je mogoče povzeti kot: (1) potreba po večji proaktivnosti pri sodelovanju s partnerji; (2) okrepitev pristopa, prilagojenega posameznim državam; (3) vključevanje trajnostnosti v trgovinske sporazume tudi zunaj poglavja o trgovini in trajnostnem razvoju; (4) boljše spremljanje izvajanja zavez o trgovini in trajnostnem razvoju; (5) okrepitev vloge

¹⁵ COM(2022) 142, na voljo na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52022PC0142>.

¹⁶ Glej opombo 8 zgoraj.

¹⁷ COM(2021) 579, na voljo na: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:0fe49a24-1c94-11ec-b4fe-01aa75ed71a1.0017.02/DOC_1&format=PDF.

¹⁸ Glej https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/IP_21_6882.

¹⁹ Glej https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/IP_22_3792.

²⁰ Glej https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2019-2024/dombrovskis/announcements/speech-executive-vice-president-valdis-dombrovskis-trade-climate-cop26_en.

²¹ Glej https://policy.trade.ec.europa.eu/news/ban-export-credits-coal-fired-electricity-projects-agreed-oecd-2021-10-22_en.

civilne družbe in (6) izboljšanje izvrševanja s trgovinskimi sankcijami kot skrajnim ukrepom²².

Da bi bil prispevek politike Komisije za trajnostni razvoj v trgovinskih sporazumih čim bolj učinkovit, bo politika osredotočena na več **glavnih ukrepov** za vsako prednostno nalogo politike. Ti glavni ukrepi temeljijo na izkušnjah pri izvajanju, zbranih dokazih in prispevkih, prejetih v okviru odprtega javnega posvetovanja. Prav tako dopolnjujejo in razširjajo področja ukrepanja, opredeljena v akcijskem načrtu v 15 točkah.

3.1 Celosten pristop k trgovini in trajnostnemu razvoju, ki temelji na večstranskih sporazumih in sodelovanju

Kot je navedeno zgoraj, je treba **medsebojni vpliv trgovine in trajnostnega razvoja obravnavati celostno** ter trgovinsko politiko umestiti v širši okvir drugih orodij, ki podpirajo trajnostnost. Znotraj tega celostnega pristopa **trgovinski sporazumi spodbujajo svetovni okvir upravljanja**, zlasti z vključevanjem temeljnih mednarodnih standardov in zavez ter z zagotavljanjem njihovega učinkovitega izvajanja, spoštovanja in nadaljnjega izboljševanja prek postopkov sodelovanja. Zaradi trdne ukoreninjenosti dvostranskih zavez o trgovini in trajnostnem razvoju v večstranski okvir je pristop EU na področju trgovine in trajnostnega razvoja legitimen, verodostojen in učinkovit. Prav tako si prizadeva preprečiti razdrobljenost in namesto tega zagotoviti, da zaveze o trgovini in trajnostnem razvoju krepijo svetovna prizadevanja. Ker zaveze o trgovini in trajnostnem razvoju temeljijo na mednarodnih standardih, lahko ščitijo tudi pred protekcionističnimi vzgibi.

Pristop, ki temelji na angažiranosti in sodelovanju, EU in njenim partnerjem omogoča, da **skupaj prevzamejo odgovornost** za prispevek trgovinskih sporazumov k spodbujanju zelenega in pravičnega prehoda ter doseganju **ciljev trajnostnega razvoja**. Spodbuja tudi širšo vključenost različnih deležnikov, med drugim lokalnih skupnosti, nevladnih organizacij, delodajalcev in sindikatov. Vse to je bistvenega pomena za spremembe na terenu.

V tem okviru bo Komisija v celoti izkoristila platforme, ki jih zagotavljajo trgovinski sporazumi, da bi **podprla dialog o avtonomnih instrumentih EU za trajnostnost, povezanih s trgovino**, in **pozvala trgovinske partnerje, naj spodbujajo spoštovanje teh instrumentov**. Komisija namerava tudi izboljšati splošno učinkovitost skupnih prizadevanj z nadgradnjo ukrepov pod poglavjem „Sodelovanje“ iz akcijskega načrta v 15 točkah in okrepiti skupni pristop EU v primerih, v katerih je potrebna **tehnična ali finančna pomoč ali v katerih lahko taka pomoč trgovinske partnerje spodbudi k nadaljnjemu zvišanju ravni varstva delavcev in okolja**.

Glavni ukrepi

Komisija bo:

1. **okrepila sodelovanje** s trgovinskimi partnerji v okviru **postopka sodelovanja**, da bi spodbujala **izpolnjevanje mednarodnih delovnih in okoljskih standardov**;

²² Spremljanje in izvrševanje poglavij o trgovini in trajnostnem razvoju iz trgovinskih sporazumov, vključno z možnostjo na sankcijah temelječega mehanizma kot skrajnega ukrepa, je tudi med 49 predlogi, vključenimi v končno poročilo Konference o prihodnosti Evrope, glej „Conference on the Future of Europe – Report on the Final Outcome“, maj 2022, predlog št. 19(4), str. 63.

2. po potrebi zagotovila **spodbude in podporo** trgovinskim partnerjem za **proces reform in gradnjo zmogljivosti s tehnično in finančno pomočjo**. Kjer je to ustrezno, bi morala EU tudi razviti pristop Ekipe Evropa v podporo prednostnim nalogam trajnostnega razvoja, ki so bile dogovorjene skupaj s partnerskimi državami;
3. uporabljala trgovinske sporazume za spodbujanje dialoga s partnerskimi državami in po potrebi pomagala tem državam pri **izpolnjevanju zahtev glede trajnostnosti v okviru avtonomnih instrumentov EU, povezanih s trgovino**.

3.2 Opredelitev prednostnih nalog izvajanja, prilagojenih posameznim državam

Pregled trgovine in trajnostnega razvoja je razkril jasna pričakovanja, da bi morale biti zaveze o trgovini in trajnostnem razvoju v trgovinskih sporazumih EU učinkovitejše in hitrejšje pri uvajanju sprememb na terenu, kot tudi to, da so rezultati močno odvisni od posebnih razmer v posameznih državah. Te ugotovitve govorijo v prid **okrepitvi pristopa za posamezne države, opredeljenega v akcijskem načrtu v 15 točkah, na bolj prilagojen in ciljno usmerjen način**.

Dvostranski trgovinski odnosi EU zajemajo ves svet in vključujejo partnerje na različnih ravneh razvoja, ki se soočajo z različnimi gospodarskimi, socialnimi in okoljskimi izzivi ter priložnostmi. Čeprav poglavja o trgovini in trajnostnem razvoju vključujejo enake zavezujoče zaveze tako za EU kot za partnerske države, iskanje učinkovitih rešitev za to raznoliko paletu partnerjev zahteva prožnost in prednostno razvrščanje, da bi bili cilji trgovine in trajnostnega razvoja bolj prilagojeni izzivom, potrebam in zmogljivostim vsakega od njih.

Za določitev takih **prednostnih nalog izvajanja, prilagojenih posameznim državam**, je potrebna zgodnja **analiza vrzeli** ter vključitev **večje stopnje podrobnosti in specifičnosti v razsežnost trgovine in trajnostnega razvoja**. Ključne izzive, priložnosti in prednostne naloge bi bilo treba opredeliti skupaj z določenim partnerjem v zgodnjih fazah sodelovanja. Take prednostne naloge bi bilo treba razviti s sodelovanjem civilne družbe in jih vključiti že v oceno učinka pred začetkom pogajanj, nato pa jih nadalje izpopolniti med oceno učinka na trajnostni razvoj in oceniti v naknadni analizi med izvajanjem. V skladu s strategijo EU za biotsko raznovrstnost²³ bo imel pri teh ocenah pomembno vlogo vpliv liberalizacije trgovine na biotsko raznovrstnost. Na tej podlagi bi se morale EU in partnerske države pri pogajanjih osredotočiti na **ključne prednostne naloge izvajanja, prilagojene posameznim državam**, da bi se zagotovil napredek pri doseganju ciljev trgovine in trajnostnega razvoja. Te prednostne naloge bi morale biti realistične in ciljno usmerjene, da bi prispevale k doseganju rezultatov. Prav tako bi morale biti dovolj prožne, da bi se sčasoma lahko prilagodile spreminjajočim se razmeram na področju trajnostnosti.

Cilj tega je po potrebi okrepiti izvajanje na določenem področju, na primer v smislu spoštovanja načela ali konvencije MOD ali skladnosti z ratificiranim večstranskim okoljskim sporazumom. Kadar je to potrebno in ustrezno, se to lahko doseže z dogovorom s partnersko

²³ COM(2020) 380, na voljo na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0380&from=EN>.

državo o specifičnih korakih v skladu z zastavljenimi časovnicami in mejniki za izvedbeno fazo (t. i. **kažipoti izvajanja**) ter ustreznim spremljanjem, vključno z morebitno podporo ustreznih mednarodnih organizacij in deležnikov v tem procesu.

EU bo ravno tako še **naprej spodbujala ratifikacijo temeljnih konvencij MOD**, prizadevanja za ratifikacijo pa bo usmerila v podporo opredeljenim prednostnim nalogam izvajanja. Pri tem bo treba oceniti vsak primer posebej in se osredotočiti na vprašanja, ki imajo velik vpliv na učinkovito izvajanje temeljnih pravic.

Glavni ukrepi

Komisija bo:

4. sledila **prilagojenemu pristopu** in izvajala **bolj ciljno usmerjene ocene učinka v zvezi s trgovino in trajnostnim razvojem**, da bi **opredelila prednostne naloge trajnostnosti, prilagojene posameznim državam**, in že **zgodaj zagotovila podrobne analize učinkov**;
5. izpogajala **podrobne kažipote s časovnimi okviri in mejniki**, po potrebi ob upoštevanju prednostnih nalog, opredeljenih posebej za določeno partnersko državo, ter na podlagi vsakega posameznega primera. Kažipoti bi morali **priznavati vlogo civilne družbe** pri spremljanju njihovega izvajanja.

3.3 Vključevanje trajnostnosti v celotne trgovinske sporazume

Vsi trgovinski sporazumi EU že vključujejo več določb, katerih namen je ohraniti pravico držav do zakonskega urejanja, da bi sledile legitimnim ciljem na področju okolja in dela. Poleg spoštovanja tega potrebnega manevrskega prostora politike bi bilo treba vidike trajnostnosti proaktivno vključevati v različne dele trgovinskih sporazumov.

Vključevanje ciljev trgovine in trajnostnega razvoja v celotne trgovinske sporazume bi lahko zajemalo **prednostno liberalizacijo okoljskega blaga in storitev**, zlasti blaga in storitev, ki prispevajo k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov ter spodbujajo učinkovito rabo virov in krožnost. Poleg tega bi morali trgovinski sporazumi **zagotavljati neizkrivljeno trgovino in naložbe v surovine in energetska blaga, ki so potrebni za prehod na podnebno nevtralna in z viri gospodarna gospodarstva**.

To bi lahko dosegli na primer z obravnavanjem netarifnih ovir in spodbujanjem uporabe mednarodnih standardov pri podpiranju trgovine in naložb v varstvo okolja, učinkovito rabo virov in obnovljive vire energije. Poleg tega bi morali trgovinski sporazumi spodbujati nediskriminatorne premisleke glede trajnostnosti v postopkih javnega naročanja in si prizadevati za vključitev določb o trajnostnih prehranskih sistemih.

Da bi se prednostno obravnavanje ciljev trgovine in trajnostnega razvoja razširilo tudi prek poglavij o trgovini in trajnostnem razvoju, bi bilo treba v ocenah učinka in ocenah učinka na trajnostni razvoj preučiti izzive in priložnosti glede trajnostnosti na vseh zadevnih področjih trgovinskih sporazumov. Pristop, prilagojen posameznim državam, ki je bil omenjen v prejšnjem oddelku, bi se moral uporabljati v celotnem trgovinskem sporazumu.

Glavni ukrepi

Komisija bo:

6. dala prednost **dostopu na trg okoljskega blaga in storitev**, zlasti na področju energije iz obnovljivih virov in energijske učinkovitosti, na primer z obravnavanjem tarifnih in netarifnih ovir, dostopu do surovin in blaga, potrebnih za zeleni prehod, ter naložbam vanje;
7. zagotovila, da se bodo v **ocenah učinka in ocenah učinka na trajnostni razvoj** preučila vsa **ustrezna poglavja** trgovinskih sporazumov, da bi se opredelile določbe in zaveze, ki bodo najverjetneje **vplivale na vprašanja trajnostnosti**, ter področja, na katerih sporazum odpira **priložnosti za doseganje ciljev trajnostnosti tudi zunaj poglavja o trgovini in trajnostnem razvoju**.

3.4 Skupno spremljanje izvajanja zavez o trgovini in trajnostnem razvoju

Eno od spoznanj, pridobljenih pri uporabi akcijskega načrta v 15 točkah, je, da **se rezultati dosežejo z nenehnim sodelovanjem z zadevnim trgovinskim partnerjem**. Ta pristop zahteva veliko virov, vendar dosega trajne rezultate na terenu. **Komisija namerava še naprej združevati strokovno znanje ter instrumente in programe, ki so ji na voljo, v celosten pristop EU, skupen vsem njenim službam**. To na primer vključuje dvostranske dialoge o delovni in okoljski politiki ter regulativne dialoge kot tudi po potrebi razvojno sodelovanje in finančno podporo.

Pri spremljanju izvajanja zavez o trgovini in trajnostnem razvoju je zlasti pomembna vloga **delegacij EU**. Te imajo neposreden stik z vladami in upravami ter lokalnimi deležniki, vključno z notranjimi svetovalnimi skupinami²⁴. Delegacije EU imajo tudi možnost, da so neposredno dejavne pri vprašanjih trajnostnega razvoja, povezanih s trgovino. Skupaj z državami članicami so ne le oči in ušesa na terenu, temveč sestavljajo skupno mrežo evropskih diplomatov, ki skupaj prispevajo k predvidevanju in obravnavanju pomislekov v zvezi s trajnostnostjo na njihovih zadevnih geografskih območjih in strokovnih področjih.

Ta vseobsegajoči pristop bi bilo treba dopolniti z okrepljenim sodelovanjem z **državami članicami** v prestolnicah in na terenu prek njihovih veleposlaništev in misij v tretjih državah. Cilj bi moral biti, da ustrezni instrumenti Komisije in nacionalni instrumenti delujejo skupaj in se medsebojno krepijo, s čimer bi lahko EU dosegla ekonomije obsega in večji učinek na terenu.

Pomembno je tudi okrepiti sodelovanje **Evropskega parlamenta**. Evropski parlament bi lahko z misijami in obiski njegovih poslancev na terenu dodatno prispeval k spremljanju in izvajanju zavez o trgovini in trajnostnem razvoju. Izmenjava mnenj med Evropskim parlamentom in parlamenti partnerskih držav bi se lahko izkazala za posebno učinkovito, kadar so potrebne zakonodajne reforme. Obiski Evropskega parlamenta in nacionalnih parlamentov na terenu so lahko tudi priložnost za komuniciranje o ciljih trajnostnega razvoja EU v tujini, v dialog pa bi lahko bili vključeni ne le lokalni uradniki, temveč tudi predstavniki lokalne civilne družbe, lokalne notranje svetovalne skupine in podjetja.

²⁴ Notranje svetovalne skupine so organi, ustanovljeni na podlagi trgovinskih sporazumov, ki jih sestavljajo neodvisni predstavniki skupin civilne družbe, vključno z nevladnimi organizacijami, podjetji in sindikati. V njih so uravnoteženo zastopani različni gospodarski, socialni in okoljski interesi, interesi v zvezi s človekovimi pravicami in drugi interesi. Te skupine spremljajo izvajanje zavez o trajnostnem razvoju iz trgovinskih sporazumov ter zadevnim pogodbenicam zagotavljajo nasvete in mnenja.

Tudi **skupine za spremljanje**, ki jih je ustanovil Odbor za mednarodno trgovino, so imele pomembno vlogo pri pogajanjih o trgovinskih sporazumih in njihovem izvajanju. To razsežnost bi bilo mogoče dodatno okrepiti, na primer z rednimi razpravami o trgovini in trajnostnem razvoju v posameznih državah. Komisija bi bila skupaj z delegacijami EU pripravljena pomagati Evropskemu parlamentu pri teh prizadevanjih.

Skupno spremljanje izvajanja zavez o trgovini in trajnostnem razvoju iz trgovinskih sporazumov pomeni tudi **večjo vlogo civilne družbe, vključno s socialnimi partnerji. Tako EU kot tudi vsi njeni trgovinski partnerji bi si morali prizadevati za vključevanje organizacij civilne družbe** na obeh straneh ter spodbujati strukturirane in relevantne prispevke.

Ustanovitev funkcije **glavnega uradnika za trgovinsko skladnost in enotne vstopne točke** leta 2020 je pomemben korak pri krepitvi izvajanja in izvrševanja zavez o trgovini in trajnostnem razvoju²⁵. Enotna vstopna točka je osrednja kontaktna točka za vse deležnike s sedežem v EU, ki želijo na primer **vložiti pritožbo** zaradi **kršitev zavez o trgovini in trajnostnem razvoju**²⁶. Razvite so bile operativne smernice in priloženi pritožbeni obrazec, da bi deležnikom (na primer sindikatom, industrijskim združenjem in nevladnim organizacijam) pomagali pri čim boljši uporabi novega sistema. Obravnavanje pritožb v zvezi s trgovino in trajnostnim razvojem ter nadaljnje ukrepanje na podlagi pritožb je pomemben del vloge **glavnega uradnika za trgovinsko skladnost** pri izvajanju in izvrševanju trgovinskih sporazumov²⁷.

Kljub temu se je doslej le manjše število deležnikov obrnilo na enotno vstopno točko z vprašanji glede trgovine in trajnostnega razvoja. Sistem enotne vstopne točke je bil zasnovan tako, da omogoča zgodnje stike za obravnavanje posebnih vprašanj. Komisija potrjuje, da je pripravljena sodelovati pri obravnavi morebitnih vprašanj glede trgovine in trajnostnega razvoja ter poleg podrobnih informacij, objavljenih na spletu, pojasniti, kako se lahko sistem uporablja in katere informacije so morda potrebne. Komisija bo tudi zagotovila dodatna pojasnila in pomoč za spodbujanje uporabe enotne vstopne točke. V ta namen je vzporedno s pregledom trgovine in trajnostnega razvoja posodobila operativne smernice, da bi pojasnila, da lahko **notranje svetovalne skupine vložijo tudi kolektivne pritožbe** in da lahko **pritožnik s sedežem v EU zastopa pomisleke subjekta iz partnerske države v zvezi s trgovino in trajnostnim razvojem**. Posodobitev prinaša večjo preglednost in jasnost glede tega, kako in v kakšnih rokih lahko enotna vstopna točka obravnava začetne faze pritožbe o kršitvi zavez o trgovini in trajnostnem razvoju.

²⁵ Glej https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/chief-trade-enforcement-officer_en.

²⁶ Glej https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2021/november/tradoc_159907.pdf.

²⁷ „Operating guidelines for the Single Entry Point and complaints mechanism for the enforcement of EU trade agreements and arrangements“ (Operativne smernice za enotno vstopno točko in pritožbeni mehanizem za izvrševanje trgovinskih sporazumov in dogovorov EU), na voljo na: https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/form-assets/operational_guidelines.pdf.

Glavni ukrepi

Komisija bo:

8. razvila **celosten pristop EU, skupen vsem službam**, za spremljanje izvajanja zavez o trgovini in trajnostnem razvoju z vsemi razpoložljivimi instrumenti, z vključitvijo delegacij EU in z dejavnim sodelovanjem z glavnimi mesti, veleposlaništvu in območnimi uradi držav članic;
9. sodelovala z **delegacijami EU** pri njihovem podpornem delu in opredelitvi najboljših praks, ko bodo trgovinski partnerji vzpostavili lokalne notranje svetovalne skupine in začeli sodelovati z njimi;
10. podpirala stalno **vključenost Evropskega parlamenta** v izvajanje zavez o trgovini in trajnostnem razvoju v okviru njegovih medparlamentarnih stikov in bo pripravljena, da mu pomaga pri prizadevanjih za redne razprave o trgovini in trajnostnem razvoju v posameznih državah;
11. vzporedno s pregledom trgovine in trajnostnega razvoja **revidirala operativne smernice za enotno vstopno točko**, da se povečata preglednost in predvidljivost za deležnike ter da se pojasni, kdo lahko vloži pritožbe, kako bodo pritožbe obravnavane in kakšni so veljavni časovni roki. V smernicah bo tudi pojasnjeno, da lahko notranje svetovalne skupine **vložijo kolektivne pritožbe** o kršitvah zavez o trgovini in trajnostnem razvoju ter zastopajo interese stranke iz partnerske države.

3.5 Okrepitev vloge civilne družbe

Komisija se redno in pogosto posvetuje z zainteresiranimi stranmi v okviru uveljavljene horizontalne strukture **dialogov s civilno družbo**, ki stalno obravnavajo vprašanja trgovine in trajnostnega razvoja. Komisija si tudi bolj prizadeva učinkoviteje doseči **civilno družbo v državah članicah**, vključno s povečanjem števila namenskih dogodkov in razprav na visoki ravni. Poleg tega trgovinski sporazumi EU izrecno določajo vključenost civilne družbe med izvajanjem zavez o trgovini in trajnostnem razvoju, tudi prek **notranjih svetovalnih skupin**. Civilna družba ima lahko dejavno vlogo tudi v fazi izvrševanja s predložitvijo pritožb v zvezi s trgovino in trajnostnim razvojem **enotni vstopni točki** (glej zgoraj) in stališč *amicus curiae* odboru.

Dobro utemeljeni in na dokazih temelječi prispevki civilne družbe so bistvenega pomena, da lahko Komisija opredeli in prednostno razvrsti vprašanja trgovine in trajnostnega razvoja ter ukrepa v zvezi z njimi. V tem okviru so ključnega pomena tudi **sodelovanje in izmenjave med deležniki iz EU in njihovimi partnerskimi organizacijami v tujini**. Takšen prispevek se lahko nato bolje ovrednoti glede na **ciljno usmerjenost in prednostno razvrstitev**. V fazi ocene učinka (ocene učinka in ocene učinka na trajnostni razvoj) bi lahko na primer posvetovanje s civilno družbo pomagalo opredeliti vrzeli in izzive ter določiti prednostne naloge, ki jih je treba obravnavati v pogajalskem procesu, kot tudi predvideti morebitna ključna vprašanja v zvezi z izvajanjem. Po začetku veljavnosti sporazuma lahko pravočasni in relevantni prispevki, ki temeljijo na strokovnem znanju in znanju s terena ter se predložijo odboru za trgovino in trajnostni razvoj, vzpostavljenim na podlagi sporazumov, pomagajo pri skupnem spremljanju skladnosti z zavezami o trgovini in trajnostnem razvoju ter **usmerjajo dvostranska prizadevanja za izvajanje**.

Komisija bo ravno tako še naprej sodelovala z **notranjimi svetovalnimi skupinami**, ustanovljenimi na podlagi trgovinskih sporazumov, pri čemer bo zagotavljala logistično podporo, **podporo za krepitev zmogljivosti in strokovno znanje**. Povečala je tudi **preglednost** z objavo dnevnih redov in zapisnikov obstoječih odborov za trgovino in trajnostni razvoj. V prihodnje bo Komisija še naprej krepila notranje svetovalne skupine s podrobnim spremljanjem njihovega ustanavljanja v skladu s pogoji, dogovorjenimi v trgovinskih sporazumih, ter podpirala **izmenjave med notranjimi svetovalnimi skupinami EU in partnerskih držav**. Ob priznavanju pomena njihovega prispevka kot tudi njihovih izkušenj in strokovnega znanja si bo Komisija prizadevala **razširiti področje delovanja notranjih svetovalnih skupin prek trgovine in trajnostnega razvoja**, da bi se zajeli vsi trgovinski sporazumi, kot je že predvideno v sporazumu o trgovini in sodelovanju med EU in Združenim kraljestvom.

Glavni ukrepi

Komisija bo:

12. zagotovila **vključujoč proces posvetovanja** s civilno družbo v **vseh fazah** življenjskega cikla trgovinskih sporazumov, od analize vrzeli do izvajanja, vključno z opredelitvijo prednostnih nalog;
13. nadalje okrepila vlogo **notranjih svetovalnih skupin** EU, tako da bo zagotavljala sredstva za njihovo logistično podporo, krepitev zmogljivosti in delovanje;
14. povabila **predstavnike notranjih svetovalnih skupin EU v strokovne skupine držav članic za trgovino in trajnostni razvoj**, ki jih vodi Komisija, v katerih bodo lahko prispevali svoje specifično strokovno znanje, in **tesno sodelovala z notranjimi svetovalnimi skupinami** pri pripravi **sej odborov za trgovino in trajnostni razvoj**, zlasti tistih za opredelitev in spremljanje prednostnih nalog izvajanja;
15. spodbujala in lajšala **izmenjave med notranjimi svetovalnimi skupinami EU in notranjimi svetovalnimi skupinami partnerskih držav**;
16. spodbujala **preglednost glede sestave notranjih svetovalnih skupin**;
17. **izmenjevala mnenja z notranjimi svetovalnimi skupinami EU o projektih tehnične pomoči** EU, povezanih s trgovino in trajnostnim razvojem;
18. zagotovila, da se **področje delovanja notranjih svetovalnih skupin razširi prek trgovine in trajnostnega razvoja**, da bi se zajeli vsi trgovinski sporazumi.

3.6 Odločnejše izvrševanje, tudi s trgovinskimi sankcijami

Zaveze o trgovini in trajnostnem razvoju so pravno zavezujoče in se **lahko izvršujejo** prek namenskega mehanizma za reševanje sporov med državami²⁸, ki ima odbor strokovnjakov za neodvisen in transparenten pregled ter zagotavlja dejavno vključenost civilne družbe²⁹. Ta pristop temelji na sodelovanju in obravnava nastajajoča vprašanja z dialogom in skupnim delom.

²⁸ Namensko reševanje sporov o trgovini in trajnostnem razvoju sledi postopku mehanizma izvrševanja med državami, ki se uporablja za druge dele trgovinskega sporazuma, z nekaterimi prilagoditvami (kot je zahtevano strokovno znanje o trgovini, delu in okolju za člane odbora), vendar brez možnosti uporabe sankcij v primeru neupoštevanja poročila odbora.

²⁹ Na primer s predložitvijo stališč *amicus curiae* ali udeležbo na javnih zaslišanjih.

Doslej ta mehanizem ni vključeval posebnih pravil o **spremljanju izvajanja poročila, ki ga je izdal odbor strokovnjakov** (t. i. faza skladnosti). Komisija zdaj predlaga, da se izvrševanje zavez o trgovini in trajnostnem razvoju nadalje uskladi s splošnim reševanjem sporov med državami ter da se faza skladnosti razširi na spore v okviru poglavja o trgovini in trajnostnem razvoju. To pomeni, da bo morala stran, za katero je bilo ugotovljeno, da krši svoje zaveze o trgovini in trajnostnem razvoju, nemudoma sporočiti, kako bo izvedla poročilo odbora, in to storiti v določenem roku, kar bo pregledal odbor. Civilna družba bo lahko odboru tudi v tej fazi predložila ugotovitve.

Pristop EU k trgovini in trajnostnemu razvoju prav tako ni predvideval uporabe sankcij v primeru neskladnosti s poročilom odbora. Komisija zdaj predlaga **možnost trgovinskih sankcij** kot skrajnega ukrepa v primerih resnih kršitev temeljnih zavez o trgovini in trajnostnem razvoju, in sicer temeljnih načel in pravic pri delu MOD ter Pariškega sporazuma o podnebnih spremembah. V takih primerih bi bile trgovinske sankcije primerne kot sredstvo za spodbujanje skladnosti. V primeru Pariškega sporazuma bi bil namen zajeti neizpolnjevanje obveznosti, ki bistveno izničuje cilj in namen sporazuma. Kar zadeva temeljna načela in pravice pri delu MOD, bi bile trgovinske sankcije upravičene v resnih primerih nespoštovanja načel in bi se opirale na dejstvo, da MOD spremlja razvoj dogodkov v vseh članicah. Ta pristop bo nadgrajeval in krepil spoštovanje temeljnih pravic delavcev in Pariškega sporazuma kot bistvenih elementov naših trgovinskih sporazumov³⁰.

Uporaba trgovinskih sankcij za kršitve namenskih določb o trgovini in trajnostnem razvoju bo potekala v skladu s splošnimi pravili za reševanje sporov. V skladu s tem bodo trgovinske sankcije začasne in sorazmerne ter so lahko v obliki začasne prekinitve trgovinskih koncesij. Mogoče bodo le, če bo odbor ugotovil, da ena od strank krši svoje zaveze o trgovini in trajnostnem razvoju, in če stranka ne bo zagotovila skladnosti v dogovorjenem roku. V tem primeru se lahko stranki tudi kadar koli dogovorita o sporazumni rešitvi spora.

Prva uvedba trgovinskih sankcij v trgovinske sporazume EU za temeljne zaveze o trgovini in trajnostnem razvoju bo v povezavi s pristopom, ki temelji na sodelovanju, EU omogočila odločnejše izvrševanje poglavij o trgovini in trajnostnem razvoju. Pri tem bo EU okrepila orodja, ki jih ima na voljo, za doseganje trajnostnih ciljev in prispevek trgovinskih sporazumov k tem ciljem.

³⁰ Komisija bo na podlagi razvoja prihodnjega trdnega svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost, zlasti v zvezi z določitvijo ciljev biotske raznovrstnosti in ustreznega mehanizma za mednarodno poročanje in spremljanje, ocenila možnost vključitve Konvencije o biološki raznovrstnosti v ta novi pristop.

Glavni ukrepi

Komisija bo:

19. nadalje okrepila izvrševanje zavez o trgovini in trajnostnem razvoju v prihodnjih sporazumih, tako da bo svojim trgovinskim partnerjem predlagala, naj:

- a. **splošno fazo skladnosti z reševanjem sporov med državami razširijo na poglavje o trgovini in trajnostnem razvoju;**
- b. **v spremljanje faze skladnosti vključijo notranje svetovalne skupine;**
- c. **možnost uporabe trgovinskih sankcij razširijo na primere neizpolnjevanja obveznosti, ki bistveno kršijo cilj in namen Pariškega sporazuma o podnebnih spremembah, ali resne primere nespoštovanja temeljnih načel in pravic pri delu MOD.**

Pri uporabi trgovinskih sankcij se bodo upoštevala splošna pravila za reševanje sporov med državami;

20. prednostno obravnavala **izvrševanje zadev o trgovini in trajnostnem razvoju** na podlagi pomena narave zadevnih zavez, **resnosti njihove kršitve in vpliva na okolje ali delavce.**

5. ZAKLJUČEK

Več opredeljenih glavnih ukrepov, zlasti večina tistih, ki se nanašajo na izvajanje zavez o trgovini in trajnostnem razvoju ter krepitev vloge civilne družbe, se lahko nemudoma **uvede**, tudi v **že veljavnih trgovinskih sporazumih**.

V prihodnje se bo izid pregleda trgovine in trajnostnega razvoja predlagal za vsa **prihodnja pogajanja** in se po potrebi upošteval v **pogajanjih, ki trenutno potekajo**. Komisija bo v svoje dejavnosti pred pogajanjem že zgodaj ustrezno vključila opredeljene glavne ukrepe.

Komisija poziva Evropski parlament in Svet, naj podpreta pristop iz tega sporočila in sodelujeta pri izvajanju njegovih glavnih ukrepov.